

taköltő és megyei bohém, dr. Szászy István. Ezután már csak elszórtan, napilapok hasábjain, így a Pesti Naplóban 1911-ben és vajdasági újságokban jelentek meg Radicsevics versfordítások, melyekhez azonban jelen körülmények között nem lehet hozzájutni.

Onálló ismertetés Radicsevics Bránkó költészetéről magyar nyelven nem látott napvilágot, helyét a szerb irodalomban is csak születése után majdnem száz évvel, 1918-ban állapította meg Osztrojics Tihomir. De valahányszor dunavölgyi népek költészetéről esett szó magyar nyelven, akkor elsőnek Radicsevicsét említették, s a világirodalom áttekintésében úgy Benedek Marcellnál, mint Szerb Antalnál is megtaláljuk Radicsevics Bránkó költészetének rövid ismertetését.

Amikor húsz év előtt Szenteleky Debreczeni József társaságában Bazsalikom címmel a modern szerb költők antológiáját kiadta, Bogdán Popovics gyűjteményére támaszkodott, de a XVIII. század első felében élt költőket kihagyta. Gyűjteménye hiányosságát maga is érezvén a modern szó XX. századi jelentőségére hivatkozik és a következőket írja: »Mikor Bogdán Popovity 1911-ben az újabb szerb lírából összeválogatott s a maga nemében páratlan antológiáját kiadja, 1840-től, Bránkó Radicsevicsstől kezdi a csokorba szedést. Mi azonban nem nyúltunk ilyen messzire vissza, mikor a modern szerb költők antológiájába fogtunk, mert véleményünk szerint a modern jelző nem vonatkozhat lezárt korokra s a mai lélektől távoleső érzelmvilágra. Tény az, hogy az újabb szerb líra Bránkó Radicsevicssel kezd kibontakozni, ő ad először egyéni ízt, csiszoltabb, művészi formát a népköltészetnek.«

Radicsevics Bránkó költészetének ismertetésével mind máig adósak vagyunk. A nyelv tisztulása, fejlődése és a korizlés változása következtében szükséges lenne Radicsevics verseinek újabb, modernebb átültetése is. De amig erre sor kerül be kell érniünk a régiekkel s csupán a költő halálsejtelmében verseitől búcsúzó soraj figyelmeztethetnek azokra a szépségekre, amelyeket még nem vett át a magyar olvasó maradéktalanul Radicsevics költészetéből.

*Ó, verseim, szépek, szegény árvácskám,
Életem nyaráról kedves fiacskáim!*

*Szivárvány is volt már, el is halványult már,
Csillag is tündökölt, aztán letündökölt.
Volt, hogy a napsugár meleget hullatott,
Aztán déli égről a nap is nyugodott.
Eltűnt minden amit néktek adni vágytam,
Apátok elhagy már, rongyos rongyruhában.*

A nagy romantikus szerb költő mostani átértékelésével bizonyára a magyar olvasó is többet kaphat Radicsevicsről, mint eddig.

RADICSEVIC'S BRÁNKÓ:

VERSEK

PETAR PETROVICS NYEGOSNAK

Crna Gora tejedelmének

*Oh, te Crna Gora főpapi vezére,
Ékességünk, népünk büszkesége!
Fehér könyvem hadd nyujtom át néked,
Véremszülte gyermekemet, szépet,
Forró a vér, s a gyermek oly bohó,
Vidám mókára mindig kapható.*

Éjjel-nappal, ifjú lelke rajta,
Magát huncut zúrökön ma'atla.
Oh, bocsáss meg, ha az igaz útról
Néha-néha, ifjan, elbarangol,
Jobb ha tombol s nyakig ül az árban,
M'ntha sűnyin sompolyog hinárban,
Jobb a gyermek, hancurozó kedvvel,
Mintha béna, cammogni is restel,
S csak idegen léptre lábát igazgatja,
Idegen kezekből magát tápláltatja!

MIKORON MAJDNEM MEGHALÉK

Sárgullanak már a levelek a fákon,
Hull a sárga levél, lefelé a földre;
Mire kívíruí majd, új tavaszi zöldre,
Én már meg nem látom!
Lecsügged a fejem, sáppadoz az arcom,
Szememet kórságok vizével itatom.
Elbágyadt a karom, elhasznált a testem,
Fáradt térde'met immár reszkettetem!
Itt az idő, hínak, ölébe a sírnak,
Ég áldjon buzácska, én szép nyári álomom,
Isten áldjon hajnal s fehér napvi ágom!
Isten áldjon te szent, régi mennyországom, —
Má'sutt van helyem már, egy másik világon!
Nem szerettelek von annyí szenvedéllyel,
Süthetne tűznapod még a régi fényvel,
Zengő szód hallanám, v'haridat látnám,
Dalos pacsirtáld' bo'dogan csodálnám,
Folyamí'd vizéből, forrásidből innám —
Életem is forr, iorr, lassan el is forr má'm.
Ó, verse'm, szépek, szegény árvácskám,
Életem nyararó! kedves fiacskám!
Szí'várványt akarék tinéktek lehozni,
Tarka szí'várványba szí'nezní, fodrozni,
Diszítén; vágytam tündöklő csillaggal,
Felékesíténí a ragyogó nappal...
Szí'várvány is volt már, el is halványult már,
Csí'lag is tündökölt, aztán letündökölt,
Volt, hogy a napsugár meleget hullatott,
Aztán déli égről a nap is nyugodott,
E'tűnt minden amí't néktek adni vágytam,
Apátok elháyg már, rongyos rongyráhában.

KARADZSICS MINÁNAK

megemlékezésül

Éjjel-nappal csak da'olok,
Azt dalolom, mí't akarok.
M't akarok, amí't bírok,
Egyet csupán még nem bírok.
Úgy dalo'ni, nagy hangosan,
Nagy hangosan, hatalmasan,

Hogy téged' fe'emelnélek,
Csillagok közé tenné'ek.
Ha már úgy is csillag lettél,
Bár a csillagok közt lennél!
Tied közt, k's húgocskám,
Testvérek közt, kis húgocskám.

PAJZÁNKODÁS

(részlet)

Megy a legény, peckesen,
Erdő mélyén átal...
Szépsége versenyre kél
A nappal, magával,

Ösvény fut az erdőben,
A patak partjához...
Patak partján, k'csi lány,
Hófehér ruhát mos.

Meg'átja a da'ját,
Fel is síkolt nyomba:
>Ó, te ösvény, hozd nekem,
Ide a karomba!«

Felriad a legény is,
A bokoron túlról:
>Ejnye, mi is csicsereg
Innen, a bokorbó?«

>Sétáltam én edd'g is,
Sok erdőt bejártam...
Beszélő fülemülét,
Még sohasem láttam!«

Szólt a legény, bokron túl,
S accu! átugrotta...
A csoda-fülemülét
Fel is riasztotta.

TEGNAP ESTE

Tegnap este kútra mentem,
Friss vizecskét merítettem,
A'ig fogtam meg az edényt,
Meg'áttam egy csinos legényt.
Éjfekete, szép szeme volt,
Táncoslábú, jó lova volt...
Meg is szóla', szeme ragyog:
>Hej, galambom, szomjas vagyok!
A hangla szívemig zengett:
>Biz' én megítatom kendet!«
Korsóm' fe'éje nyujtottam,
Kezemből kihullajtottam,
A cserepe, az még itt van,
De a legény, jaj, már hol van?
Ha eljönne ismét hozzám,
Másik korsóm' sem sajnálnám!

(Gál László fordításai)